

форми життя майбутнього, як автономний цифровий аватар, чи біологічна істота з генетичним редагуванням, — також потребують прав і свобод. В такому разі людське суспільство на Землі зазнає чергової хвилі громадянських чвар, коли ми будемо намагатися окреслити які науково-технологічні модифікації є справедливими, доцільними і моральними. Такий сценарій майбутнього, на відміну від трансгуманістичного, й буде запереченням особистісної свободи людини на розвиток чи навіть життя.

Список використаних джерел

1. Бостром Н. Трансгуманізм: Найнебезпечніша ідея для світу? . 2004. URL: <https://www.nickbostrom.com/papers/dangerous.html>
2. Іштван З. Білля про права трансгуманістів / Золтан Іштван // Transhumanist Party. 2015. URL: <http://www.zoltanistvan.com/TranshumanistParty.html>.
3. Іштван З. Чи потрібні кіборгам власні законні права/ Золтан Іштван // QUARTZ. 2019. URL: <https://qz.com/1733457/do-transhumanists-need-their-own-bill-of-rights/>.
4. Мартинюк Ю. Трансгуманізм і постгуманізм: етична проєкція / Юрій Мартинюк. Антропний принцип в контексті актуальних проблем філософії науки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 15-16 грудня 2016 р.). Львів, 2016. С. 155-161.
5. Фукуяма Ф. Наше постлюдяне майбутнє / Френсіс Фукуяма. Москва: АСТ, 2002. 349 с.

Марочканич Михайло Миколайович

аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ВІЙНА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ КОНФЛІКТ

Як форма соціального конфлікту війна супроводжує всю історію розвитку людства. Наша епоха також не є винятком, її вигляд визначався значною мірою збройними зіткненнями, у тому числі двома світовими війнами. Загалом за останні п'ять з половиною тисяч років у світі відбулося приблизно 15 тисяч великих і малих воєн, у ході яких загинуло, померло від голоду та епідемії понад 3,6 мільярда людей. Історія України також практично безперервно пов'язана з війнами: починаючи з часів Київської Русі за родючі українські чорноземи та зручне географічне розташування в центрі Європи постійно точилися війни. У значній частині цих воєн однією з воюючих сторін була Московія / Російська імперія / Союз Радянських Соціалістичних Республік / Російська Федерація.

На жаль, нашому поколінню також довелося пережити таку форму соціального конфлікту як війна, коли 24 лютого 2022 року війська Російської Федерації напали на Україну.

Розглядаючи війну як окремий випадок соціального конфлікту, його крайню форму, можемо констатувати, що природа воєн та ж сама, що й у соціальних конфліктів. Війни є наслідком соціально-класового поділу суспільства. Елементи війни, звичайно, мали місце і в рамках общинного ладу, хоча насильницькі сутички тут були переважно випадковими і не мали політичного характеру. З виникненням соціальної диференціації війна стає одним із способів насильницького відчуження як предметів безпосереднього споживання та засобів виробництва, так і самих виробників. Іншими словами, корінною причиною воєн протилежні інтереси різних соціальних груп та спільностей. Важко вказати якусь іншу, відмінну від цієї, причину воєн, що велися протягом тисячоліть людської історії. І сьогодні жодна соціальна група всередині суспільства, жодна держава не починає війни лише від нудьги мирного життя. В основі кожної війни знаходяться ті чи інші інтереси, що зіштовхуються, реалізація яких виявилася неможливою мирними засобами [2, с.127].

Намагаючись визначити особливості російсько-української війни 2022 року ми звернулися до поглядів провідних українських філософів, які виклали свої погляди на дану проблему під час круглого столу «Філософської думки» «Війна і суспільство».

За словами Мирослава Поповича: «Загальні уявлення про таке суспільне явище і такий соціальний конфлікт, як війна, завжди переосмислюються в ході історії, особливо в наш час, коли людство настільки інтегроване і чутливе до загострень і спалахів масових рухів, руйнацій і лиха в найвіддаленіших точках Земної кулі. Усі події у великій і малій політиці мають і мирну, і воєнну семантику, і про кожну війну можна питати, який вона має сенс для її учасників, для їхніх нащадків і для людства в цілому. Все людство живе в обстановці більш чи менш тривожного прихованого чекання чергового воєнного конфлікту, і все ж війна приходить несподівано» [1, с.5].

Володимир Климчук, аналізуючи російсько-українську війну, яка фактично триває з 2014 року і перейшла в більш активну фазу у 2022 року, зазначає, що «Для означення сьогоденного військового конфлікту можна скористатися відомою літературною метафорою – «війна світів», маючи на увазі конфлікт систем, свідомостей, світоглядів. Україна «відкладається» від Росії саме через ціннісний, цивілізаційний вибір. Слідом за Грузією вона робить сьогодні своє історичне героїчне зусилля з демонтажу системи, а її союзниками стають практично всі країни західного світу. А ще двадцять років тому її називали «островом комунізму» [1, с.13].

На думку дослідника «Два Майдани показали, як далеко розійшлися у розвитку суспільної свідомості росіяни та українці. Справжнім свідченням конфлікту свідомостей є не суперечка, а небажання слухати, розмовляти. Фразами на кшталт «Я не хочу цього чути!» або «Я не хочу цього знати!» завершуються телефонні розмови навіть між близькими родичами, розділеними державним кордоном.

Шкода, якої завдає російське керівництво своєму народові, розпочавши війну з Україною, – найбільша з усіх, яких могли б завдати Росії будь-які її найлютіші вороги. Адже вона стала країною-ізгоєм, від якої відвертається весь світ. виправити цю ситуацію можуть лише серйозні зрушення у свідомості самого російського суспільства» [1, с.14].

Таким чином, характеризуючи війну як форму соціального конфлікту, можемо стверджувати, що вона є його крайньою формою і має на меті насильницьке відчуження як предметів безпосереднього споживання, так і засобів виробництва. У той же час російсько-українська війна, на думку провідних українських філософів, є фактично «війною світів», адже фактично нині Збройні сили України боронять цінності західної цивілізації від зазіхань очільника «острова комунізму», який чомусь вважає звичною практикою визначати цивілізаційний розвиток власних сусідів.

Список використаних джерел

1. Війна і суспільство. Круглий стіл «Філософської думки» Філософська думка. 2015. № 1. С.5-60.
2. Сорока А.Б. Социальный конфликт и вооруженный конфликт: первопричина и следствие. Юридичний науковий електронний журнал. 2014. №2. С.126-128.

Безруков Сергій Ігорович

аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ФІЛОСОФІЯ СУСПІЛЬСТВА ХХІ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ «ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ»

Питання спрямування і раціональності вибору та дії, є генеральним завданням і метою «поведінкової економіки». На думку Н.Г. Ушакової та І.І. Помінової [3], поведінкова економіка здатна подолати хаос та невизначеність в сфері індивідуального вибору, вона в першу чергу спирається на рух у напрямі досягнення високого рівня когнітивно-психологічних модусів суб'єкта економіки та суспільного життя.

Досягнення такого рівня можливе виключно за умови наявності в цьому суб'єктові певного рівня культури, як загальної, так і специфічної – інформаційної, в тому числі, в ситуації активного впливу трансформованої суспільної освіти, культури, виховання, в першу чергу, високим ступенем володіння комунікативними вміннями й навичками, які культивують розвиток особистості (особливо в ситуації тотального впливу соціальної інформації), активуючи стан її залучення до вирішення нагальних питань, як суспільного, так й соціального рівня.